

Arbejdermuseet - Skoletjenesten

Udstillingen:

Dødens Ingeniører: Maskinfabrikken Topf & Söhne. Ovnbyggerne fra Auschwitz

Lærervejledning, Rollespil og andre forslag for Folkeskolen

Indledning

Et af formålene med faget historie i folkeskolen er, at eleverne skal tilegne sig en viden der gør dem i stand til at videregive historiske fortællinger. For at kunne gøre dette er det nødvendigt, at eleverne undervejs i undervisningen får mulighed for at arbejde med at analysere og vurdere historiske aktørers forskellige værdigrundlag samt argumentere for egne holdninger til de historiske problemstillinger.

I Arbejdermuseets særudstilling "Topf & Söhne" og det dertilhørende udstillingskatalog "Dødens ingeniører", vil eleverne ikke kun blive konfronteret med historiske genstande fra Auschwitz men også med dagbogsoptegnelser, tegninger, personlige breve og forretningskorrespondancer der tilsammen giver eleverne et bredt og tankevækkende indblik i Auschwitz – lejrens hverdag.

Trin- og slutmål

- Diskutere forskellige værdier og argumentere for egne holdninger til historiske problemstillinger
- Give eksempler på begivenheder og samfundsforandringer, der kan forklares ud fra værdier og holdninger, som er fremherskende i en tidsepoke.
- Sætte sig ind i værdier og holdninger, der ligger til grund for historiske begivenheder og samfundsforandringer.
- Gøre rede for sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i.

Forslag til videre arbejde med "Topf & Söhne"

- **Varm stol,**

Eleverne formulerer enkeltvis eller i mindre grupper spørgsmål til udvalgte personer f.eks. Kurt Prüfer, Ludvig Topf, en SS-soldat, en fange fra Auschwitz. Inden dette har de læst udvalgte kilder/artikler. Der udvælges 4 personer fra klassen der skal agere disse personer og som skal forsøge at svare på spørgsmålene ud fra hvad de tror personen ville have svaret. Der tages undervejs en diskussion af svarene.

- **Gruppearbejde med fremlæggelser**

Klassen inddeles i 4 grupper, hvor hver gruppe skal arbejde med hver sin synsvinkel f.eks. medarbejderne hos Topf & Söhne, de tyske SS- soldater, fangerne i lejren og den sovjetiske undersøgelseskommission. Grupperne arbejder med de kilder/artikler der er relevante for deres synsvinkel og finder eventuelt supplerende litteratur eller links. Grupperne fremlægger deres synsvinkler ved at komme ind på hvordan deres "gruppe" Auschwitz og hvilken rolle deres "gruppe" spillede.

- **Rollespil**

Gennem rollespillet udfordres eleverne i forhold til at skulle identificere sig med de historiske aktører og deres værdier, holdninger og oplevelser. I rollespillet er der rig mulighed for at differentiere, da læsemængden i de forskellige roller varierer. I dette eksempel er der skabt 24 roller, men dette antal kan let justeres alt efter klassens størrelse.

Rammen for rollespillet er en retssag, hvor klassen i fællesskab formulerer en anklage rettet mod virksomheden Topf & Söhne for deres samarbejde med nazisterne omkring Auschwitz. Inden retssagen løber af stablen bør klasselokalet indrettes så det ligner en retssal. Som tilhørere kan man invitere parallelklassen eller forældrene. Retssagen kan også filmes og bruges i den efterfølgende evaluering.

Forsvarer

Du/I skal være forsvarere for firmaet Topf & Söhne.

Under retssagen er det jeres opgave at forsøge at fremlægge de argumenter der påviser, at Topf & Söhne er skyldige i forhold til den anklage der er formuleret mod dem.

Inden I går i gang med jeres arbejde skal I fordele en række opgaver i mellem jer.

Undervejs i retssagen vil I skulle afhøre en del vidner samt holde en indledende og afsluttende tale.

I skemaet herunder skal I skrive hvem der påtager sig hvilke opgaver.

Herefter skal I læse de anførte artikler der er nødvendige for at kunne afhøre jeres vidne.

I skal minimum stille et vidne 3 spørgsmål, og I må maksimum stille 7.

Under afhøringen er I meget velkomne til at benytte jer af billeder, tegninger, kort etc.

Holde indledende tale	
Holde afsluttende tale	

Vidne der skal afhøres	Forsvarer der afhører	Sider der skal læses til pågældende vidne
Kurt Prüfer, ingeniør hos Topf & Söhne		25,27,31,33,37,42,45,49,64,67,68,69,78
Ludvig Topf, medejer af firmaet Topf & Söhne		19,20,21,22,25,45,46,47,51,65,66,67,79
Karl Schultze, ingeniør hos Topf & Söhne		47,48,49,50,51
Specialist i ligbrændingsloven		25,26,27,54,55,56,60,61
2 tyske SS- soldater fra Auschwitz		34,35,36,36,45,46,47,48,49,55,56,57 - 61
Henryk Tauber, fange i specialenheden i Auschwitz		51,54,55,56,57,58,59,60,61
Jødiske fanger fra Auschwitz		57,58,59,60,61,74,75,76,77
Medarbejder fra den russiske undersøgelseskommision		74,75,76,77,78,79
Tillidsrepræsentant fra firmaet Topf & Söhne		21,22,65,66,77,82,83

Anklagere

Du/I skal være anklagere i sagen mod firmaet Topf & Söhne.

Under retssagen er det jeres opgave at forsøge at fremlægge de argumenter der påviser, at Topf & Söhne er skyldige i forhold til den anklage der er formuleret mod dem.

Inden I går i gang med jeres arbejde skal I fordele en række opgaver i mellem jer.

Undervejs i retssagen vil I skulle afhøre en del vidner samt holde en indledende og afsluttende tale.

I skemaet herunder skal I skrive hvem der påtager sig hvilke opgaver.

Herefter skal I læse de anførte artikler der er nødvendige for at kunne afhøre jeres vidne.

I skal minimum stille et vidne 3 spørgsmål, og I må maksimum stille 7.

Under afhøringen er I meget velkomne til at benytte jer af billeder, tegninger, kort etc.

Holde indledende tale	
Holde afsluttende tale	

Vidne der skal afhøres	Anklager der afhører	Sider der skal læses til pågældende vidne
Kurt Prüfer, ingeniør hos Topf & Söhne		25,27,31,33,37,42,45,49,64,67,68,69,78
Ludvig Topf, medejer af firmaet Topf & Söhne		19,20,21,22,25,45,46,47,51,65,66,67,79
Karl Schultze, ingeniør hos Topf & Söhne		47,48,49,50,51
Specialist i ligbrændingsloven		25,26,27,54,55,56,60,61
2 tyske SS- soldater fra Auschwitz		34,35,36,36,45,46,47,48,49,55,56,57 - 61
Henryk Tauber, fange i specialenheden i Auschwitz		51,54,55,56,57,58,59,60,61
Jødiske fanger fra Auschwitz		57,58,59,60,61,74,75,76,77
Medarbejder fra den russiske undersøgelseskommision		74,75,76,77,78,79
Tillidsrepræsentant fra firmaet Topf & Söhne		21,22,65,66,77,82,83

Dommer

Du skal være dommer i sagen mod det tyske firma "Topf & Söhne".
Som dommer er det dit ansvar, at;

- Vidnerne indkaldes i korrekt rækkefølge
- At vidnerne aflægger ed inden de afhøres
- At vidnerne præsenteres sig selv for retten med navn og stilling
- At sørge for at vidnerne svarer på de spørgsmål de stilles
- At der er ro i retten
- At nævningene kan begrunde deres afgørelse ud fra vidneudsagn de har hørt

Som dommer er det vigtigt, at du er i besiddelse af en bred almen viden om Auschwitz og firmaet Topf & Söhne. Du skal derfor inden retssagen læse følgende:

"Dødens ingeniører" side 18 – 27

Find litteratur og links der kan give dig et indblik i Auschwitz – lejren

Kurt Prüfer

Du skal være ingeniøren Kurt Prüfer som arbejdede for virksomheden Topf & Söhne under krigen.

I firmaets samarbejde med tyskerne havde du en central rolle, og du må derfor forvente at der vil være en del spørgsmål til dig både fra forsvar og anklager. Det er derfor vigtigt, at du har læst følgende artikler grundigt i gennem inden retssagen.

Fra Dødens ingeniører skal du læse;

Side 25 – 27

Side 31 – 33

Side 37 – 42

Side 49

Side 64

Side 67

Side 68 – 69

Side 78

Ludvig Topf

Du skal være Ludvig Topf medejer af firmaet "Topf & Söhne" under samarbejdet med nazisterne.

Du bør forvente at både forsvar og anklager vil stille dig en del opklarende spørgsmål.

Inden retssagen skal du læse følgende artikler:

Fra dødens ingeniører skal du læse;

Side 19

Side 20 – 22

Side 25

Side 45 – 47

Side 51

Side 65 – 67

Side 79

Karl Schultze

Du skal spille Karl Schultze som var ingeniør hos firmaet Topf & Söhne under anden verdenskrig. Du havde en ledende stilling i firmaet, og du fungerede samtidig som rådgiver for SS i Auschwitz.

Under retssagen bør du forvente at såvel forsvar som anklager vil stille dig en del spørgsmål.

Inden retssagen skal du have læst følgende sider grundigt.

Fra dødens ingeniører skal du læse;

Side 45 - 55

Specialist i den tyske ligbrændingslov

Under retssagen skal du påtage dig opgaven som specialist i den tyske ligbrændingslov. Du skal være forberedt på, at der kan komme spørgsmål både om loven fra 1934 men også om de konkrete ovne i Auschwitz.

For at være forberedt til retssagen skal du læse følgende artikler;

Fra dødens ingeniører skal du læse;

Side 25, 26 & 27

Side 54 – 56

Side 60 – 61

Derudover skal du ved retssagen lave en fremlæggelse af ligbrændingsloven af 1934. ved fremlæggelsen skal du fremhæve de for dig vigtigste punkter i loven. Du vælger selv, hvordan du vil lave fremlæggelsen f.eks. overhead, planche, powerpoint etc.

Tyske SS – soldater fra Auschwitz

Under retssagen skal du/I være tyske soldater som gjorde tjeneste i Auschwitz – lejren.

Under retssagen kan I forvente at der både vil være spørgsmål omkring aktiviteter i lejren, men også om jeres kendskab til firmaet og dets ingeniører.

For at være forberedt til afhøringen skal I læse følgende artikler.

Fra Dødens ingeniører skal I læse;

Side 34 – 37

Side 45 - 49

Side 55 – 56 (inkl. Se på billederne)

Side 57 - 61

Henryk Tauber – fange i specialenheden i Auschwitz

Under retssagen skal du være Henryk Tauber. Han var fange i Auschwitz under anden verdenskrig.

Specialenheden bestod først og fremmest af jødiske fanger, og deres opgaver var at sørge for at fangerne klædte sig hurtigt af og slæbe ligene ud af gaskamrene.

Under retssagen vil du blive afhørt af både forsvar og anklager.

For at være grundigt forberedt skal du have læst følgende:

Fra Dødens ingeniører skal du læse;

Side 51

Side 54 – 56

Side 57 – 61 (husk også at se på billederne)

Jødiske fanger fra Auschwitz

Under retssagen skal du/I spille jødiske fanger der har overlevet opholdet i Auschwitz.

I vil blive afhørt af både forsvar og anklager, og I skal derfor forbedre jer grundigt på jeres vidneudsagn.

Inden retssagen skal I læse følgende:

Fra Dødens ingeniører skal I læse;

Side 57 – 61 (husk at se på billeder)

Side 74 – 77

Medarbejder fra den russiske undersøgelseskommision

Under retssagen mod firmaet Topf & Söhne skal du spille en medarbejder fra den russiske undersøgelseskommision.

Du vil blive afhørt af både forsvar og anklager i sagen, og du skal derfor være grundigt forberedt.

Du skal læse følgende:

Fra Dødens ingeniører skal du læse;

Side 74 – 79 (husk at se godt på billederne, der kan opstå spørgsmål til disse).

Tillidsrepræsentant fra firmaet Topf & Söhne

Under retssagen skal du spille en tillidsrepræsentant fra firmaet Topf & Söhne som arbejdede for firmaet under anden verdenskrig.

Under retssagen vil firmaet Topf & Söhne stå anklaget for manglende etiske overvejelser i deres samarbejde med nazisterne under anden verdenskrig, og dermed medansvarlige for den masseudryddelse der fandt sted i Auschwitz.

Du skal være forberedt på spørgsmål både fra forsvar og anklager.

For at være forberedt skal du læse følgende;

Fra Dødens ingeniører skal du læse;

Side 21 – 22

Side 65 – 66
Side 77
Side 82 – 83

Nævninge

I skal under retssagen indtage en af de vigtigste roller – nemlig som nævning.

Efter forsvarrets og anklagerens afsluttende taler, er det jeres opgave at sætte jer sammen og finde frem til en dom på anklagen.

Jeres endelige dom skal skrives ned og læses op ved domsafsigelsen. I **skal** begrunde jeres endelige dom ud fra de beviser eller mangel på samme I har oplevet undervejs i retssagen.

Som nævning har I mulighed for under retssagen at stille spørgsmål til vidnet, hvis I **ikke** har fået tilstrækkeligt klart svar på de spørgsmål I måtte have. Dog skal I fordele vidnerne således, at I hver især skal forberede spørgsmål til et bestemt vidne. I må stille op til 3 spørgsmål til vidnet.

I kan på listen herunder fordele vidnerne i mellem jer. Tallene i tredje kolonne angiver hvilke sider I skal læse i Dødens ingeniører for at forberede jeres spørgsmål til vidnerne.

Samtidig er det også vidnernes opgave, at tegne en skitse over hvordan klasseværelset skal indrettes som retssal. Endvidere skal I skrive invitationer, hvis der skal inviteres tilhører til retssagen.

Vidne der skal afhøres	Nævning der må stille opklarende spørgsmål	Sider der skal læses til pågældende vidne
Kurt Prüfer, ingeniør hos Topf & Söhne		25,27,31,33,37,42,45,49,64,67,68,69,78
Ludvig Topf, medejer af firmaet Topf & Söhne		19,20,21,22,25,45,46,47,51,65,66,67,79
Karl Schultze, ingeniør hos Topf & Söhne		47,48,49,50,51
Specialist i ligbrændingsloven		25,26,27,54,55,56,60,61
2 tyske SS- soldater fra Auschwitz		34,35,36,36,45,46,47,48,49,55,56,57 - 61
Henryk Tauber, fange i specialenheden i Auschwitz		51,54,55,56,57,58,59,60,61
Jødiske fanger fra Auschwitz		57,58,59,60,61,74,75,76,77
Medarbejder fra den russiske undersøgelseskommision		74,75,76,77,78,79
Tillidsrepræsentant fra firmaet Topf & Söhne		21,22,65,66,77,82,83

